

»Živeli hrabri partizani!« (...pred palačo Chigi)

Rimski trgi in ulice nudijo obiskovalcu in turistu veliko zanimivih in za opazovanje hvaležnih možnosti. Bogate trgovine in knjigarne, monumentalne palače in baročne cerkve, pa že sami ljudje vseh ras, barv in noš, ki se sprehajajo po ulicah — vse to je le majhen izsek iz tega mozaika. Kaj pa še posebej npr. čudoviti rimski vodnjaki, ki so jih dali postaviti razni papeži blestehih dob preteklosti — ni čudno, da je njih zgodovino in šumenje voda skupno s pesmijo rimskih pinij prelil v glasbo prav rimski skladatelj Respighi!

No, v takem vzdušju se človek rad zamisli tudi ob le bežnih obiskih v večnem mestu. Ena izmed takih značilnih rimskih ulic je dolga Via del Tritone, kjer med drugim domujejo uredništvo znanega rimskega dnevnika, poleg tega pa še vrsta letalskih agencij in mednarodnih podjetij. Prav pri koncu ob robu Via del Corso, se ta ulica nekako frontalno bliža veliki in znani (sedaj lepo očiščeni in prebarvani) palači Chigi, sedežu rimske vlade. Kot da bi s tem hotela pozdraviti svojega najemnika iz Avellina...

Tu večkrat po bežnem ogledu v razstavnih oknih stopim v eno najbolj znanih rimskih knjigarn. Ni nujen vedno nakup, dovolj je že ogledovanje, čeprav občasno tudi kaj zanimivega odberem. Že v izložbi mi je pred leti padel v oči italijanski prevod Cankarjevega Idealista. Od takrat vedno rad pobrskam, če je še kaj v zvezi s slovensko stvarnostjo. Sedaj sem tu že v izložbi zagledal zgodovinsko knjigo o italijanskem in slovenskem katoliškem tisku v Trstu, delo tržaškega duhovnika-zgodovinarja. Še malo prebiranja med naslovi knjig v notranjosti in spet nekje naletim na zgodovinsko delo, tokrat o odporiškem gibanju v Jugoslaviji. Bolj kot vsebinsko kazalo me je presenetila zadnja platnica z veliko fotografijo, na kateri je — na nekem zidu — napis: ŽIVELI HRABRI PARTIZANI!

Bolj kot sama prisotnost omenjenih knjig in zgoraj omenjen vzklik na fotografiji, me je prešinilo naključje z zadevno povezavo in simbolično naravnost na bližnji sedež italijanske vlade (in tudi parlamenta), ki bosta morala tudi po zadnji De Mitovi obvezi razpravljati o naši problematiki in pravicah Slovencev, za katere so se borili tudi »...hrabri partizani«.

Bo ta sedanja borba uspela ali pa je bila nekdanja zaman?

a. b.

Za Južne Tirolce kompromis, za vlado najpopolnejša zaščita

Vlada je 13. t.m. odobrila osem odlokov, s čimer je bil po njenem mnenju v celoti izpolnjen znani južnotirolski paket, se pravi, da so bili izdani ukrepi v korist Južnih Tirolcev in Ladincev v bocenski pokrajini.

Na seji vlade je bil prisoten tudi južnotirolski glavar in predsednik Južnotirolske ljudske stranke Magnago. Vlada je s prvim odlokom uredila vprašanje rabe nemškega jezika na sodiščih v bocenski pokrajini. Odslej bo dovoljena raba ali samo italijanskega jezika ali samo nemškega ali pa raba italijanskega in nemškega jezika. To velja za kazenske obravnave, ko se bosta morali prizadeti stranki izreči za eno izmed treh oblik poteka obravnave, kar se sveda tiče jezika. Za civilne obravnave se bosta prizadeti stranki sami zedinili o rabi jezika. Odlok določa, da morajo policijski agenti, orožniki in finančni stražniki ter čuvaji po zaporih med izvrševanjem svojih dolžnosti govoriti tudi nemško. Ta člen bo postal veljaven čez štiri leta, ker mora država prej usposobiti svoje kadre. Ladincem je zajamčena pravica do rabe svojega jezika v odnosih s krajevnimi upravami, s šolskimi oblastmi in z drugimi javnimi uradi. Ladinski izvoljeni predstavniki bodo lahko rabili materinščino v svojih posegih v ladinskih občinah, deželni uradi v Bocnu pa bodo morali uporabljati ladinski jezik tudi pisno v svojih odnosih z ladinskim prebivalstvom.

Drugi predsedniški odlok se tiče vpisovanja v šole z učnim jezikom, ki je drugačen od materinskega. Vsi učenci in dijaki na Južnem Tirolskem lahko obiskujejo katerokoli od države priznane šole, vendar bo po potrebi paritetna komisija 25 dni po vpisu sklepala, ali je učenec oziroma dijak v jezikovnem pogledu sposoben obiskovati to šolo ali ne. Tretji odlok ustanavlja v Tridentu in Bocnu oddelek računskega dvora. Četrti odlok prenaša na pokrajino pristojnosti na področju rudnikov, mineralnih in termalnih voda. Peti odlok določa, da imajo aktivno volivno pravico v posameznih občinah v bocenski pokrajini le volivci s stalnim bivališčem v teh občinah. Ostali odloki se tičejo postopkov za določevanje občinskih mej oziroma za njihovo spreminjanje ter ukrepov v korist vseučiliških študentov.

Minister za dežele Maccanico je na tiskovni konferenci izjavil, da je Italija z odobritvijo zadnjih odlokov izpolnila vse mednarodne obveznosti in zajamčila manjšinam takšno raven zaščite, kakršne nima nobena manjšina v Evropi. Izrazil je tudi upanje, da se bo z izpolnitvijo paketa začelo na Južnem Tirolskem obdobje sožitja ter kulturne in socialne integracije. Minister je tudi sporočil, da bo vlada uvedla postopek, ki bo omogočil, da bo avstrijska vlada uradno izjavila, da je bilo južnotirolsko vprašanje rešeno.

dalje na 3. strani ■

SOVJETI SE UMIKAJO IZ AFGANISTANA

V Afganistanu se je 15. t.m. začel napovedani umik sovjetske vojske iz te države. Prvi kontingent predstavlja približno dva tisoč mož, ki so zapustili Jalalabad in prispeli v Kabul, od koder so naslednji dan nadaljevali pot proti sovjetski meji na severu. Sovjetske vojake je navdušeno pozdravila velika množica kabulskih prebivalcev in navzoč je bil tudi voditelj afganistanskega režima Nadžibullah.

Prav 15. t.m. so v Moskvi in Kabulu objavili skupno poročilo, ki poziva tuje države, naj prenehajo z vmešavanjem v afganistanske zadeve. Poziv je namenjen predvsem Združenim državam Amerike in Pakistanu ter vsem, ki so doslej podpirali protikomunistično gverilo. Kabulska vlada pa je o tem napovedala ustanovitev posebnega demilitariziranega področja ob meji s

Pakistanom, da bi na ta način bilo olajšano prostovoljno vračanje Afganistancev, ki so se bili zatekli v Pakistan. Število teh beguncev je naraslo na 3 milijone in pol. Kabulski režim tudi poziva gverilo, naj preneha z vojaškimi akcijami.

Dne 15. t.m. je prišel v Moskvo na uradni obisk pakistanski zunanji minister, in to na povabilo sovjetske vlade. Ne more biti naključje, da ta obisk sovпада z začetkom umikanja sovjetske vojske iz Afganistana. Sovjeti so se obvezali, da se bodo dokončno umaknili iz Afganistana najkasneje do 15. februarja prihodnjega leta. Po nekem drugem zatrjevanju pa bo že do konca tega meseca odšla četrtnina celotnega kontingenta. Kot vemo, bo ob koncu maja v Moskvi vrhunski sestanek med Reaganom in Gorbačovom.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 22. maja, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.20 Koledarček; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 »Mali pevci«; 11.15 »In mirno tavalala bi moja Pepka«. Afrožupnijski put-purè brez konca ne glave Andra Merčija; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 17.00-18.15 Šport in glasba; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 23. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 »Krvavo polje, brezmejno gorje!«; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Pregled mladinske književnosti; 12.00 Moskva, zapisi in vtisi petmesečnega bivanja v Rusiji; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Gospodarski tednik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: Glasbene pravljice; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 15.30 Problemi mladih pod mikroskopom; 16.15 Kaznadski mozaik; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Simfonični orkester RTV Ljubljana vodi Anton Nanut; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 24. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Ponarejanje živil; 12.15 Analiza enogastronske ponudbe naše dežele; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 16.00 Dobra jed se sama ponuja; 16.30 Analiza enogastronske ponudbe naše dežele; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Simfonični orkester RTV Ljubljana vodi Anton Nanut; 18.00 Jan De Hartog: »Pod nebom zakonske postelje«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 25. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 »Bom naredu stazice« — oddaja iz Kanalske doline; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Zdravnik in pacient; 12.00 Skozi njen glas v umetnost; 12.40 Dermatolog svetuje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Od Milj do Devina; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 16.00 Skozi njen glas v umetnost; 16.30 Ena beseda kot veter pomladni; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Sopranistka Olge Gracelj, pianistka Neva Merlak v našem studiu; 18.00 Literarna predpremiere: »Absalomova pripoved«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 26. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Potujmo! Kam, kdaj in kako; 12.15 Kratke, izmišljene in druge zgodbe Bojana Stiha v priredbi in pripovedovanju Jožeta Babiča; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 15.30 Glasbeni telefon; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Tigrova duša — spomini na Alberta Rejca; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 27. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Izkustvo film (I.); 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Primorska poje; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: Pisani svet; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Lev Nikolajevič Tolstoj: »Vojna in mir«; 15.30 »Osebnost je politično«; 16.00 Glasbene diagonale; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 28. maja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.40 V prostem času; 12.00 Devín '87; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Rožice te Čaninaue«; 15.00 Človek človeku; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 6. meddeželno tekmovanje violinistov študentov v Farri ob Soči; 18.00 »In mirno tavalala bi moja Pepka«. Afrožupnijski put-purè brez konca ne glave Andra Merčija; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Spominska svečanost v Mauthausnu

Nad 15 tisoč ljudi iz 20 evropskih držav se je v nedeljo, 15. t.m., zbralo v Mauthausnu v Avstriji, kjer je pod nacizmom delovalo eno najstrahotnejših uničevalnih taborišč. Pobuda za to spominsko srečanje je prišla ob 50-letnici zgraditve tega grozljivega taborišča, kjer je izgubilo življenje 122 tisoč deportirancev iz najrazličnejših evropskih držav. Predstavnštva iz posameznih držav so se poklonila spominu umrlih rojakov, potem pa v skupnem spredvu še vsem žrtvam taborišča v Mauthausnu. Govorniki so omenjali trpljenje žrtev in hkrati pozivali vest sveta, naj nikoli več ne dopusti takih strahot. Vsi so tudi poudarjali potrebo po miru in razumevanju med ljudmi in med narodi.

Mauthausen je bilo eno od 50 taborišč, ki so jih postavili nacisti na avstrijskem ozemlju po Anshlusu. V njem je, kot rečeno, izgubilo življenje 122 tisoč ljudi. 32 tisoč je bilo žrtev iz Sovjetske zveze, 30 tisoč Poljakov, po 13 tisoč Madžarov in pripadnikov jugoslovanskih narodov, 8 tisoč Francozov, 6 tisoč Špancev ter 5 tisoč 750 Italijanov.

Med spominsko svečanostjo v Mauthausnu so bile opazne odsotnosti iz Avstrije same. Predsednik Waldheim je ostal na Dunaju, in prav tako tudi zunanji minister Mock, čeprav je bilo med spominsko prireditvijo navzočih nad 20 predstavnikov iz diplomatskega zbora, akreditiranega v avstrijski prestolnici. Razen avstrijskih komunistov so bile odsotne delegacije vseh drugih strank, zastopanih v dunajskem parlamentu. V teh dneh je samo socialistično glasilo »AZ« omenilo 50-letnico Mauthausna. Avstrijski uradni govornik je bil kancler Vranitzky, ki je po eni strani naglasil, da ne obstaja kolektivna krivda kakega naroda ali države, po drugi pa je priznal, da so mnogi z navdušenjem pozdravili Hitlerjev režim. Vranitzky je dejal, da mora zlasti Avstrija, ki je bila hkrati žrtev in pajdaš nacizma, skrbno paziti, da se ne bi ponovno prebudile sile sovraštva in nestrpnosti.

Na koncu svečanosti je grški pevski zbor izvajal »Mauthausensko kantato«, delo dirigenta Mikisa Teodorakisa, ki je bil delo uglasbil na besedilo grškega pisatelja Kambanellisa, enega izmed preživelih internirancev taborišča v Mauthausnu.

Dizdarević predsednik, Dolanc podpredsednik

Predsedstvo Jugoslavije je na seji dne 15. t.m. izbralo in proglasilo novega predsednika predsedstva in pa podpredsednika. Lazarju Mojsovu se je namreč iztekel enoletni mandat, tako da ga je nasledil 62-letni bivši zunanji minister in zastopnik Bosne-Hercegovine v predsedstvu Raif Dizdarević. Novi jugoslovanski podpredsednik je zastopnik Slovenije Stane Dolanc. Čez eno leto bo skupno z njunim mandatom zapadel tudi petletni mandat celotnega predsedstva. V svojem nastopnem govoru je Dizdarević izrekel zahvalo dosedanjemu predsedniku Mojsovu in potrdil veljavnost skupnega dela v predsedstvu. Podčrtal je, da so v Jugoslaviji nujne ustavne spremembe. Predvsem tiste, ki zadevajo gospodarsko ureditev, je treba še letos uveljaviti, da se odpravi kriza.

Zvezna skupščina, ki je v soboto, 14. t.m., zavrnila zahtevo slovenskih in hrvaških delegatov, da se glasuje o zaupnici Mikulićevi vladi, je na zasedanju v nedeljo,

15. t.m., sprejela dva intervencijska zakona o omejevanju javnih izdatkov in izvolila vrsto novih visokih predstavnikov. Za novega predsednika skupščine z enoletnim mandatom je bil izvoljen Makedonec Dušan Popovski, ki je naslednik Slovenca Marjana Rožiča. Izvoljeni so bili še predsedniki in podpredsedniki raznih skupščinskih teles.

Ministrski predsednik Mikulić je nato predlagal zamenjavo nekaterih članov vlade in imenovanje novih. Obširno in zelo pohvalno je govoril o obrambnem ministru, admiralu Mamuli, ki je bil razrešen dolžnosti, ker bo 31. decembra stopil kot vojak v pokoj. Na njegovo mesto je stopil general-polkovnik Veljko Kadrijević. Za ministra za gospodarske odnose s tujino je bil imenovan Nenad Krekić, ki je doslej vodil zdaj preurejeno ministrstvo za zunanjo trgovino. Novi minister za zakonodajo, pravosodje in upravo je Petar Vajović, pred-

dalje na 8. strani ■

Papežev obisk na Krki

Za 50-letnico razglasitve sv. Heme za svetnico in 700-letnico razglasitve za blaženo, bo papež ob svojem obisku v Avstriji počastil tudi grob te svetnice na Krki (Gurk) na Koroškem, in sicer dne 25. junija, ko se bo vršilo tudi romanje treh sosednih dežel na Krko, Koroške in Slovenije ter Furlanije-Juljske krajine.

Celovski »Naš tednik« objavlja spored papeževega obiska in prireditvev za to priložnost. Bogoslužje in petje bo v štirih jezikih: nemško, slovensko, italijansko in furlansko.

V soboto, 25. junija, pride papež na Krko. Od 11.45 dalje bo uvodni spored za ta obisk, katerega bodo popestrili ob 12.50 slovenski pritrkovalci zvonov. Papež bo ob 14.35 pristal na letališču v Celovcu in odletel s helikopterjem na Krko. Ob 15.00 bo prišel v stolnico in se podal v kripto, kjer je grob sv. Heme. Nato bo ob 15.45 procesija od stolnice do mesta na prostem, kjer bo sv. maša. Ob 16. uri bo slovesno bogoslužje, zvečer pa bo papež že v Solnogradu.

Ves obisk v Avstriji bo potekal pod geslom »Za vero — za življenje«.

Kongres Ssk v Nabrežini

V dvorani Igo Gruden v Nabrežini je bil v četrtek, 12. t.m., kongres devinsko-nabrežinske sekcije Slovenske skupnosti. Ob številni prisotnosti delegatov, gostov in somišljenikov se je občni zbor začel s tajniškim poročilom Ivana Breclja, ki je podrobno orisal delovanje devinsko-nabrežinske sekcije v zadnjem obdobju. Sledili so pozdravi predstavnikov socialistične stranke, krščanske demokracije in komunistične partije, ki so na kratko izrazili svoja stališča glede odnosov s Slovensko skupnostjo in sedanjim stanjem v devinsko-nabrežinski občinski upravi, ki jo vodi župan Slovenske skupnosti Bojan Brezigar.

Slednji je v izčrpnem poročilu razščlenil delovanje občinske uprave v luči programov, ki si jih je bila Slovenska skupnost zastavila pred zadnjimi občinskimi volitvami. Zelo stvarno je župan Brezigar navajal podatke o delu, ki ga je občinska uprava lahko uresničila na polju splošnega tako družbenega kot gospodarskega razvoja občine. Velik poudarek je dal tudi na vprašanje sožitja in doslednega uveljavljanja dvojezičnosti v občini. Brezigar se je tudi dotaknil zadnjih kriznih vprašanj na občini, ki so privedla do drugačnega občinskega odbora na županstvu v Nabrežini.

Sledil je poseg pokrajinskega tajnika Slovenske skupnosti Zorka Hareja, ki je opozoril na sedanji politični trenutek in težave, ki se napovedujejo z bližnjimi volitvami. Podobno problematiko je razčlenil deželni tajnik Ivo Jevnikar. Spregovoril je o pobudah, ki jih je Slovenska skupnost uresničila s svojim političnim delom, predstavil pa je tudi stališča stranke v pripravi na junijske deželne, pokrajinske in v Trstu tudi občinske volitve. Sledila je bogata in razčlenjena razprava, na koncu pa so zbrani delegati soglasno izvolili nov sekcijski odbor ter novega sekcijškega tajnika, ki je znani kulturni in politični delavec Antek Terčon. Pred kongresom je kratko nastopil zbor Fantje izpod Grmade in tako poskrbel za primerno vzdušje v dvorani.

Za Južne Tirolce...

■ nadaljevanje s 1. strani

Južnotirolski predstavnik Magnago pa je na tiskovni konferenci dejal, da po njegovem ni razloga ne za veselje ne za jokanje, češ da gre dejansko za kompromis, ki pa bo dunajski vladi omogočil podpis izjave, da je zadeva zanjo rešena. Magnago je pristavil, da je njegova stranka pristala na predlagane rešitve s pogojem, da se izpolnijo tri obljube: da se ustanovi prizivno sodišče v Bocnu, da se spoštuje jezikovno razmerje tudi v okviru državnih železnic, da se bolje zaščitijo Ladinci, in da se lahko popravijo nekatera določila, če se bo izkazalo, da je to potrebno.

Minister Maccanico je dodal, kako italijanska vlada upa, da se bo začela graditi družba, za katero naj njen položaj ob meji predstavlja privilegij in ne zgodovinsko obsodbo.

»RAJSKA PTICA« KOT PRIZNANJE

Najbolj uspešnim smučarjem in skakalcem, ki so na smučeh tovarne Elan iz Begunj na Gorenjskem dosegli na svetovnih tekmovanjih in na zimski olimpiadi zavidljive uspehe, so letos 21. aprila podelili na Bledu kot priznanje znamenito Rajske ptice, zlato ali srebrno in bronasto. Priznanje so prejeli: Mateja Svet, Erik Johnsen, Matjaž Debelak, Ole Gunnar Fidjestøl, Primož Ulaga, Miran Tepeš in Matjaž Zupan. Znan Bojan Križaj, ki se poslavlja od kariere, pa je prejel umetniško skulpturo v obliki smučke, v črni barvi na belem podstavku, kot simbol slovenskega smučarskega športa, ki se nam je ohranilo npr. na Blokah iz davnih časov, po vsej verjetnosti še iz predzgodovine. Simbolična črno-bela sestava pa nas spominja na prvotne slovenske, to je karantanske barve.

Priznanja je vrhunskim športnikom podelil predsednik skupnosti omenjene tovarne, Uroš Aljančič, organizator prireditve. Zasnova in oblikovanje znakov Rajske ptice in same smučke pa je bila poverjena Oskarju Kogoju iz Mirna, čigar ime je na področju uporabnega oblikovanja mednarodno priznано.

Zakaj prav priznanje Rajske ptice? Organizatorji so želeli pokloniti vrhunskim športnikom na smučeh te znamenite slovenske tovarne športnega orodja nekaj značilno domačega, slovenskega in obenem tudi izvirnega.

Prav na Bledu, v bližini sedeža tovarne Elan, je bila kmalu po zadnji vojski najdena v staroslovenskem grobu zaponka, ki predstavlja pava, ali še bolj verjetno, do-

mačo ptico po imenu udeb (upupa epops). Njeno ljudsko ime je tudi božji ptič ali rajski ptič.

To ime izhaja nedvomno od znanega simbola rajske ptice, ki jo je v antiki in zgodnjem krščanstvu predstavljal pav, kot simbol raja, večnosti in nesmrtnosti. Podoben temu je trajen, večni, tudi človekov napredek, ki je sad njegove požrtvovalnosti, dela in uspeha, kar prihaja še posebno do izraza tudi v športu, zlasti še pri vrhunskih uspehih v belih športih, ki spadajo med najlepše v telesni sprostivni človeka.

Tovarna Elan je z izbiro Rajske ptice kot znamenja priznanja za vrhunske dosežke na njenih smučeh postavila v svet nov znak slovenske kvalitete, nov »image« v modernem poslovanju.

—o—

SREČANJE V VICENZI

Konec prejšnjega tedna je bil v Vicenzi sestanek predstavnikov manjšinskih strank in avtonomističnih gibanj alpskega loka. Med drugim so sodelovali Union Valdôtaine, Slovenska skupnost, Movimento Friuli ter avtonomisti Veneta, Lombardije in Piemonta. Poleg utrditve že obstoječih rednih stikov in medsebojnega sodelovanja so prisotni posebej pregledali možnosti za skupne pobude v pripravi na bodoče evropske volitve.

—o—

Zunanji minister Andreotti se bo sestal s parlamentarci iz Furlanije Julijske krajine, s katerimi bo proučil gospodarske in politične odnose med Italijo in Jugoslavijo.

PROSTOR MLADIH

O delovanju tržaških skavtov

Tržaško pokrajinsko vodstvo Slovenske skavtske organizacije je imelo v petek, 13. maja, redno mesečno sejo, na kateri je najprej ocenilo bogato delovanje preteklega obdobja. Poleg rednih tedenskih sestankov in poleg Jurjevanja, o katerem pa smo že poročali, je organizacija pripravila več pobud, od katerih naj na prvem mestu omenimo vrsto velikonočnih duhovnih srečanj, od duhovnih obnov za veji volčičev in veveric ter izvidnikov in vodnic do sodelovanja pri spokornem bogoslužju v stolnici sv. Justa in že tradicionalnega križevega pota na Repentabru na Veliki petek, ki je tudi letos privabil kar lepo število mladih skavtov in prijateljev.

V nedeljo, 10. aprila, je bil gost naše organizacije znan kubanski mimik Andrés Valdés. S svojo umetniško dovršeno predstavo je v dvorani Marijinega doma v Ul. Risorta navdušil gledalce in ob koncu odgovarjal na vprašanja, ki so mu jih postavljali.

Nekaj predstavnikov naše organizacije se je nato v soboto, 16. aprila, udeležilo že tradicionalne procesije z baklami in svečami v Glinščici od cerkvice na Pečah do izhoda doline, in sicer ob priliki obletnice obnove tega znamenitega romarskega svetišča.

Ob koncu pa naj omenimo še sodelovanje pri posebnem pohodu po goriškem Krašu za starejše člane v organizaciji, ki mu v skavtskem žargonu pravimo Challenge in ki so ga goriški bratje priredili v nedeljo, 17. aprila.

V drugem delu seje pa je pokrajinsko vodstvo obravnavalo predvsem bodoče pobude.

Za vejo volčičev in veveric naj spomnimo na zanimivo razstavo kmečkega orodja v Medji vasi, ki jo za nedeljo, 22. maja, prireja šestorica iz Devina.

V nedeljo, 29. maja, pa bo po tržaškem Krašu poseben pohod, ki ga prireja veja izvidnikov in vodnic ob zaključku podviga o naravi.

Najstarejša veja, roverji in popotnice, pa se mislijo udeležiti posebnega romanja k Sv. Hemi na Koroško in srečanja s pa-pežem v dneh od 24. do 26. junija.

Naj ob koncu napovemo še datume letošnjih poletnih taborov za vse veje:

— Veja VV: od 2. do 12. avgusta.

— Vera IV: Tabor A (1., 2. in 3. četa) od 18. julija do 1. avgusta. Tabor B (4. in 5. četa) od 25. julija do 8. avgusta.

— POTA '88 (potovalni tabor): od 11. do 21. julija.

SKOF BELLOMI MED SLOVENSKIMI VERNIKI V ŠTRAMARJU

Med svojim štiridnevnim pastoralnim obiskom v župniji Zavljje je tržaški škof msgr. Bellomi dva dni posvetil slovenskim vernikom. Tako je v ponedeljek, 9. maja, zanje maševal v cerkvi sv. Ivana v Štramarju, kjer so se zbrali v lepem številu. V njihovem imenu je škofa Bellomija pozdravila Rožica Barut Makor, ki mu je med drugim prikazala probleme, ki težijo slovenske vernike v žaveljski župniji. Med temi je zlasti potreba po popravilu stare cerkve sv. Ivana v Štramarju, na katero so domačini zelo navezani.

O tem in še drugih problemih je bil govor tudi na širšem srečanju po končani sveti maši. Slovenski verniki so namreč g. škofu orisali probleme, ki jih imajo kot člani manjšine v okviru župnijske skupnosti, vključno na ravni odnosov z župnikom večinskega naroda. Škof je pozorno poslušal izvajanja slovenskih vernikov in obljubil, da se bo zavzel za razčiščenje. V ta namen bo poskrbel, da pride v kratkem do srečanja, kjer naj bi se problemi skušali rešiti na najboljši način v korist župljanov obeh narodnosti.

NAŠI LJUDJE SE UVELJAVLJAJO (Občni zbor zavoda ICCREA)

Osrednji kreditni zavod kmečkih in obrtnih hranilnic in posojilnic v Italiji je imel ob koncu prejšnjega tedna v Rimu svoj redni letni občni zbor, ki so se ga udeležili predstavniki skoraj vseh od 673 kmečkih in obrtnih hranilnic in posojilnic v Italiji, ki štejejo nad 300.000 članov.

Centralni kreditni zavod »ICCREA« je bil ustanovljen z namenom, da povezuje in pospešuje delovanje kmečkih in obrtnih hranilnic in posojilnic.

Hranilnico in posojilnico na Opčinah je na občnem zboru zastopal njen predsednik Pavel Milič. Pri volitvah v vodstvene organe ICCREA je bil kot nadomestni član nadzornega odbora izvoljen tudi predsednik Nadzornega odbora Hranilnice in posojilnice na Opčinah dr. Stevo Kosmač.

(Ropet)

PRIMORSKI OKTETI SO PELI V RICMANJIH

V Ricmanjih je v nedeljo, 15. t.m., KD Slavec priredilo letošnje peto »srečanje oktetov Primorske«. Na letošnji prireditvi je skupno nastopilo 11 vokalnih komornih ansamblov. Spored sta povezovala Eda in Aleksij Pregarc. Pobuda je že močno uveljavljena med primorskimi okteti in nekateri izmed teh, ki so bili prisotni na vseh prireditvah, so prejeli tudi posebna priznanja za zvestobo. To so: oktet Škofije, oktet France Bevka iz Otaleža, oktet Vrtnica iz Nove Gorice, oktet Simon Gregorčič iz Kobarida in oktet Javor iz Pivke.

V nedeljo sta nastopila še oktet Nadiža iz Kreda in Briški oktet. Prvič pa so na srečanju nastopili vokalna skupina Sovodenjska dekleta, Tolminski oktet in ženska nova skupina društva Grbec iz Škedenja. Tudi letošnja revija je zaključil nastop Tržaškega okteta.

Določeni glavni kandidati Slovenske skupnosti za upravne volitve

Pokrajinski svet Slovenske skupnosti v Trstu je pod predsedstvom dr. Legiše na svoji seji dne 13. maja obravnaval sestavo kandidatnih list za tržaški pokrajinski svet, tržaški občinski svet in rajonske sosvete. Po stvarni in poglobljeni razpravi je na osnovi doslej opravljenih stikov določil glavne kandidate, ki bi prišli na vrh zadevnih kandidatnih list. Pri tem je bilo potrjeno načelo o nosilstvu oziroma več nosilcih, podobno kot za deželne volitve.

Tako bi nosilstvo liste za obnovitev tržaškega občinskega sveta sestavljali Aleš Lokar, Humbert Mamolo, Boris Slama in Peter Močnik, za pokrajinske volitve Zorko Harej in Rafko Dolhar. Za ta kriterij se je SSK odločila iz več razlogov, predvsem

pa zato, da dá možnost več kandidatom, da se stvarno uveljavijo, in tudi volivcem, da imajo možnost čim večje izbire.

Končno naj omenimo, da nosilstvo liste za deželne volitve v tržaškem volilnem okrožju (ki šteje 14 mest) sestavljajo po abecednem redu (z izjemo goriškega kandidata) Bojan Brezigar, Mirko Špacapan iz Gorice, Zorko Harej, Ivo Jevnikar in Aleš Lokar.

—o—

Tečaj priprave za zakon bo v Sežani v župnišću, Trg 28. avgusta 4, in sicer 6., 8., 10., 13. in 15. junija ob 20. uri. Tečaj je tudi v Kopru, in sicer vsako soboto ob 19. uri v veroučni dvorani v Rotundi, ul. Izolska vrata.

Srečanje vzhodnokraške sekcije Slovenske skupnosti

Sekcija SSK za vzhodni Kras je imela 11. t.m. v Prosvetnem domu na Opčinah informativno srečanje ob zapadlosti mandatne dobe svojih predstavnikov v Krajevnom sosvetu in v zvezi s skorajšnjimi upravnimi volitvami. Še pred tem je sekcija razposlala svojim volilcem in somišljenikom »Glasnik vzhodnokraške sekcije Slovenske skupnosti«, ki obravnava delovanje stranke v tem organu.

Na srečanju je bilo govora o problemih, o katerih so razpravljali na krajevnem sosvetu. V tem oziru sta svetovalca Slovenske skupnosti vedno odločno zagovarjala koristi krajanov: med vidnejšimi vprašanji je osporavana gradnja svetlobnega pospeševalnika pri Bazovici in razširitev pokopališča na Opčinah. Ob pogovoru, ki se ja razvil, sta rajonska svetovalca Vinko Ozbič in Boris Artač pojasnjevala svoje delo in pobude, ki sta jih skušala uresničiti, in opozorila na važnost povezovanja z vsemi krajevnimi združenji in društvi celotnega vzhodnokraškega področja.

Nato sta pokrajinski tajnik SSK Zorko Harej in deželni tajnik Ivo Jevnikar poročala o splošnem delu stranke, zlasti o pripravah na volitve, s posebnim ozirom na kandidatne liste. Med drugim so udeleženci srečanja izrazili svojo zaskrbljenost, da bi vsakršna razpršitev glasov ošibila slovensko predstavništvo in okrnila politično težo slovenskih predstavnikov v italijanskih strankah.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
Gostuje PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALIŠČE
Nova Gorica

John Pielmeier

AGNES DEI

Režija: Miran Hecog

v soboto, 21. maja, ob 20.30 ABONMA RED B, E in F

v nedeljo, 22. maja, ob 16.00 ABONMA RED C in G

V torek, 24. maja, ob 20.30 ABONMA RED A in B v Kulturnem domu v GORICI

Deželna podpora tudi Glasbeni matici

Na eni izmed zadnjih sej je deželna zbornica Furlanije Julijske krajine sprejela zakon o podpori privatnim glasbenim šolam v deželi. Ta zakon je prvotno izključeval našo največjo glasbeno ustanovo, t.j. Glasbeno matico; deželnemu poslancu SSK dr. Dragu Štoki pa je uspelo, da je tudi to našo ustanovo vključil v zakon. Dežela bo odslej podpirala vse šole, ki delujejo neprekinjeno vsaj 5 let in ki imajo popolne tečaje raznih glasbil in ki so pravno priznane, in to sorazmerno s številom učencev in številom tečajev. Naj posebej omenimo, da bodo podpore podeljevale pokrajine ter da je Glasbena matica daleč najštevilnejša šola v deželi, saj se kosa z obema konservatorijema v Vidmu in Trstu.

Še en uspeh — morda eden najpomembnejših — našega slovenskega deželnega poslanca, ki je med drugim dosegel tudi to, da je njegov popravek bil sprejet soglasno. Poleg tega pa je deželna zbornica osvojila tudi Štokovo resolucijo, kjer se zavzema, da se organizacijam, ki se ukvarjajo z glasbenim poučevanjem, ki pa ne delujejo samostojno, poveča podpora na podlagi že obstoječih deželnih zakonov. Na ta način bodo tudi manjše glasbene šole pri naših društvih in organizacijah deležne večje gnotne podpore, saj je odbornik za kulturo Barnaba osvojil to priporočilo in se pred deželno zbornico obvezal za pošteno rešitev tega problema.

n k

OBČINSKI SVET V GORICI

V zadnjem času se občinski svet v Gorici veliko sestaja. To še posebej, ker mora nadoknaditi več kot mesečni »dopust« zaradi nedavne krize. Med tem časom se je zaveda uredila in v občinski odbor je prišel socialnodemokratski predstavnik Esposito namesto prof. Zucallija, ki je medtem prestopil v socialistične vrste in podal ostavko na odborniško mesto.

Občinski svet ima sedaj pred seboj predvsem proračun za tekoče leto, o katerem se je začela razprava. Pred tem je moral še odobriti proračun občinske lekarne v Štandrežu (ki ji predseduje dr. Harjet Dornik Klanjšček kot predstavnik SSK) ter Mestnih podjetij. Na raznih in številnih zadnjih sejah pa je svet odobril vrsto ukrepov redne uprave. Na eni teh sej so tudi počastili spomin nedavno preminulega predsednika pokrajinske SSK na Goriškem Gradimira Gradnika.

KONCERT MARIJINIH PESMI V ŠTANDREŽU

Združenje cerkvenih pevskih zborov - Gorica vabi na koncert Marijinih pesmi, ki bo v nedeljo, 22. maja, ob 17. uri v župnijski cerkvi v Štandrežu.

Nastopili bodo mladinski in mešani zbor iz Štandreža, dekliški zbor iz Števerjana, mešani zbori iz Podgore, Rupe-Peči in Pevme ter moški zbor »M. Filej«.

Koncert se uokvirja v slovesnosti ob Marijinem letu.

NOV SEDEŽ DVOJEZIČNE KNJIŽNICE V RONKAH

V soboto, 14. t.m., so v Romjanu odprli nov, a žal tudi v tem primeru začasni sedež za dvojezično knjižnico, ki od leta 1978 deluje v Laškem. Knjižnica ima že od začetka težko pot, saj je začela delovati v zasebnih prostorih v Romjanu. Zaradi raznih težav so knjižnico kmalu zaprli, a je spet zaživela 1. junija 1983, ko so ji dodelili prostore v stavbi osnovne šole, kjer so tudi razredi slovenske šole. A sedaj se je knjižnica morala seliti tudi iz šole. Dokler ne bo zgrajena nova občinska knjižnica, bo ta slovenski odsek, ki je odprt trikrat tedensko, deloval v novi stavbi na glavnem trgu v Romjanu.

Ob predaji knjižničarskim namenom novih prostorov je v soboto, 14. t.m., obč. komisija za slovenska vprašanja organizirala srečanje s pesnikom Aleksijem Pregarcem, ki je občinstvu predstavil svojo zadnjo večjezično pesniško zbirko »Jedra«. Na srečanju so prisotne in umetnika pozdravili sedanja knjižničarka Damjana Kobal in občinski odbornik za kulturo ter predstavnik občine Nove Gorice. Prisotni so bili tudi otroci romjanske osnovne šole, ki so prispevali, da je slovesnost postala prijeten praznik.

KOMORNI KONCERT V GORICI

Na pobudo SKPD Mirko Filej v Gorici bo v sredo, 25. maja, ob 20.30 v cerkvi sv. Karla v Semeniški ulici koncert komorne skupine iz Ljubljane, ki jo vodi glasbenik Maks Strmčnik. Izvajala bo dela baročne in klasične glasbe.

Zaostritve na šolskem področju tudi na Goriškem

Italijansko javnost še dalje presenečajo in razburjajo odločitve šolnikov, ki nadaljujejo z bojkotom ocenjevalnih sej ter bojkotirajo seje za uvedbo učbenikov za šolsko leto 1988/89. V zadnjih dneh se je boj »upornih profesorjev« celo poostрил, saj so za naslednje dni, napovedane celodnevne stavke in enourne prekinitve pouka. Za nadaljnjo radikalizacijo boja so se odločili v teh dneh najvažnejši predstavniki šolnikov, to je Snals, Gilda, Cobas. Čeprav so datumi kot tudi zahteve stavkajočih različnih, vendar lahko v zadnjih mesecih govorimo o pravem gibanju šolnikov, ki so združeni in enotni vsaj v temeljnih zahtevah. In sicer: 1. pri pogajanjih za novo delovno pogodbo morajo biti prisotni tisti, ki res predstavljajo šolnike; 2. država mora dobiti posebne fondе za novo delovno pogodbo; 3. šola in njeni problemi so specifični in kot take jih je treba obravnavati; 4. priznavanje »nevidnega dela«.

Pod takimi pogoji bodo šolniki prenehali s svojimi akcijami.

Tudi SSS - Tajništvo Gorica je na svoji zadnji seji v četrtek, 12. maja, potrdil bojkot ocenjevalnih sej in bojkot sej za uvedbo učbenikov. Poleg tega si pridržuje možnost zaostritve boja s celodnevno stavko proti koncu maja.

Na seji je bil prisoten tudi pokrajinski odbornik za šolstvo in kulturo dr. Mirko Spacapan, s katerim je stekel pogovor o bodočem slovenskem šolskem centru in o Zavodu Ziga Zois.

Zemljišče bodočega središča slovenskih višjih šol je že zavrano, denar je nakazan, v kratkem bodo stekla dela. Že sedaj pa je treba razmišljati o preselitvi Nižje srednje šole Ivan Trinko v primerne prostore.

Glede osamosvojitve Zavoda Ziga Zois pa tole: po predpisih v vsedravnem merilu se za osamosvojitve kakega zavoda zahteva vsaj sto vpisanih. Sindikat je mnenja, da to merilo ne sme veljati za slovenske šole, vendar se zadošča tudi pogojem, ki jih predvideva zakon, saj bo na omenjenem zavodu v prihodnjem šolskem letu več kot sto vpisanih. Zato meni, da ni in ne sme biti ovir, da se zavod osamosvoji. Odbornik za šolstvo je obljubil, da bo to mnenje posredoval

pristojnim oblastem in da upa v ugodno rešitev. Poleg tega zagotavlja, da bo zavod v kratkem dobil tehničnega pomočnika, tako da bodo rešene težave z laboratorijem.

Ravnatelj Trgovskega zavoda Ivan Cankar prof. Mirko Šturm je poročal o možnostih eksperimentacije ali posodobitve Trgovskega zavoda pred reformo samo, ki bo prišla z veliko zamudo. Tej pobudi naj bi prislunhila in se zavzela za njo vsa naša skupnost.

Razvila se je nato debata o perspektivah šolske reforme, problemih osnovnih šol v Štandrežu in Gorici, bojkotu v pokrajinske in okrajne svete, vsedravnem šolskem svetu, avtonomiji slovenske šole itd.

SI

—0—

20 LET USTANOVE ERSA

V Gorici so v soboto, 14. t.m., proslavili dvajsetletnico Deželne ustanove za razvoj kmetijstva, ki je poznana z italijanskimi kraticami ERSA. V tem dvajsetletju je ustanova umno vodila razvoj kmetijskih dejavnosti, ki zajemajo v širšem deželnem okviru pomembno mesto v gospodarskem udejstvovanju. To je tudi potrdila slika, ki jo je zarisal sedanji predsednik Emilio Del Gobbo. Ta je dejal, da je ustanova nakazala 40 milijard lir za pospeševanje sodelovanja med kmetijskimi podjetji in 300 milijard lir posojilne jamščine v oporo novim področnim pobudam. Pomembni so tudi posegi po velikem potresu leta 1976, saj njihova vrednost presega tisoč 600 milijonov lir.

Drugo pomembno področje udejstvovanja ERSE pa je poklicno usposabljanje: skozi kmetijske tečaje ustanove je šlo več kot tisoč mladih ljudi. Del Gobbo je seveda omenil tudi prizadevanja za bodočnost, ko bo potrebno dati kmetijstvu predvsem tehnično in znanstveno pomoč, da bo lahko vzdržalo korak s časom in ne bo izrinjeno s tržišč, ki se stalno spreminjajo.

Razstava učil in učnih pripomočkov

Odbor za šolstvo pri SKGZ v sodelovanju s Tržaško knjigarno in IRRSAE (Deželni inštitut za pedagoško raziskovanje, eksperimentiranje in izpopolnjevanje) prireja v mesecu maju razstavo »Učil in učnih pripomočkov iz Slovenije za vrtec in osnovno šolo«. Pobuda je namenjena vsem vzgojiteljem in učiteljem, zato bo gradivo razstavljeno v Trstu v Tržaški knjigarni do sobote 21. maja med rednim delovnim časom (8.30 - 12.30 in 15.30 - 19.30), v Gorici pa v Kulturnem domu ul. Brass 20, od torka 24. do sobote 28. maja, vsak popoldan od 17. do 19. ure.

Na ogled so najnovejši učbeniki in priročniki, otroška in mladinska literatura, številna učila in avdiovizualna sredstva, prvič zbrana na enem samem razstavišču v zamejskem prostoru. S tem želijo organizatorji zadostiti želji šolnikov po osveščanju o najnovejšem slovenskem didaktičnem materialu in o njegovi uporabi v učno-

vzgojnem procesu. Na razstavnem prostoru je predvideno zbiranje mnenj o razstavi in nasvetov za slične konkretne pobude, ki bi pripomogle k posodabljanju pouka na slovenski šoli. Zato prireditelji vabijo vse obiskovalce, da napišejo svoje pripombe in priporočila v knjigo predlogov.

—0—

IZ ŽIVLJENJA SLOVENCEV V LAŠKEM

V zvezi z delovanjem in življenjem Slovencev v Laškem velja še povedati, da je ženski pevski zbor organiziral v nedeljo, 15. t.m., kulturni in romarski izlet v Posagno in Crespano (TV), zelo znana kraja zaradi delovanja velikega beneškega umetnika A. Canova. Ob poti, v cerkvi »Beata Vergine delle grazie«, v Coneglianu, je zbor spremljal slovensko sveto mašo, ki jo je daroval A. Kodelja.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Izšla je nova številka »Mladike«

Te dni smo iz tržaške tiskarne Graphart prejeli četrto letošnjo številko družinske revije Mladika. Glavno tezo te številke prav gotovo predstavlja uvodnik z naslovom »Nove preizkušnje«. Uvodnik obravnava bližnje volitve v deželni svet Furlanije Julijske krajine, v pokrajinska sveta v Trstu in Gorici ter v občinski svet v Trstu. »Kot spremljevalci slovenskega političnega dogajanja, piše Mladika, moramo spregovoriti predvsem o političnem položaju s slovenskih vidikov v skrbi za slovensko skupnost, zlasti še za tisti del te skupnosti, ki ima za svojo stranko Slovensko skupnost z veliko začetnico. Priznati moramo, da smo bili zadnje čase priča nekoliko zaskrbljujočemu malodušju, ki je zajelo vse slovenske kroge ne glede na politično pripadnost. To je nekakšna vdanost v položaj, ki je bolj malo obetaven spričo naše majhnosti, razcepljenosti, demografskega upadanja in neperspektivnosti ter skoro neznanstveni pomoči iz domovine. To vdanost povzroča po drugi strani tudi zavest, ki jo potrjujejo javne izjave, da nobena politična sila v Italiji ni pripravljena umazati si rok s priznanjem zaščitnega zakona, od katerega si marsikdo preveč obeta. To so simptomi utrujenosti naše tradicionalne politike«. Mladika zatem omenja položaj slovenskih socialistov in komunistov ter takole nadaljuje: »Malodušje mora toliko bolj premagati Slovenska skupnost, ki ima že v svojem samem obstoju razloge, da ne popusti in da najde tiste rezervne sile, s katerimi bo prebrodila vse težave in premagala vse negoto-

vosti za potrditev svoje vloge na manjšinskem področju kot pečat prisotnosti manjšine. Te vloge sicer nihče ne osporava, čeprav je jasno, da bi ji nekateri hoteli odvzeti ugled, ki si ga je pridobila v teh desetletjih, in jo preprosto izbrisati s politične pozornice«. Uvodnik v Mladiki na koncu naglašja, da je »prisotnost Slovenske skupnosti zgodovinski dogodek, dejstvo, ki mora živeti naprej tudi s potrjeno prisotnostjo slovenskega zastopnika v deželnem svetu«.

Zanimiv in za zgodovino pomemben je pogovor, ki ga Mladika objavlja s fotografom Vlastjo Simončičem. Ta bo odslej sodeloval v Mladiki s fotografskim koticom »Prelepa si, zemlja slovenska«. Gre za 77 let starega umetnika s pestro in bojevito preteklostjo, saj je bil med drugim Tigrovec in nato bojevnik za svobodo slovenskega ljudstva. Po vojni pa mu je bila 20 let prepovedana javna kulturna izpoved.

Pavle Merku ima tudi v tej številki rubriko »Svetniki v slovenskem imenoslovju«, Tomaž Simčič piše o zgodovinskem simpoziju v Ljubljani, ki ga je priredila v letošnjem marcu Slovenska Matica, Jelka Cvelbar pa je prispevala članek z naslovom »Nepotrebne dileme«. Revija nadaljuje z obnavljanjem Dnevnika bogoslovca Lojzeta Breznika, v prilogi pa so štiri strani »Rasti«, ki jih pripravlja in ureja odbor mladih. V rubriki Antena se revija kratko spominja nenadne smrti znanega slovenskega vinogradnika in političnega delavca Gradimira Gradnika in tudi tokrat objavlja vrsto krajših novic.

Predstavitev pomembne publikacije v Gorici

V Kulturnem domu v Gorici je bila 12. t.m. predstavitev publikacije Slovenske akademije znanosti in umetnosti, ki jo je najvišja slovenska znanstvena ustanova posvetila problemom slovenske manjšine v Italiji in Avstriji. Kot je poudaril Jože Pirjevec, predsednik Narodne in študijske knjižnice v Trstu, ki je dala pobudo za predstavitev, je publikacija sad obiska, ki ga je večja skupina članov jugoslovanskih akademij pred dvema letoma opravila na Koroškem in na Primorskem.

Pri predstavitvi so sodelovali dr. Anton Vratuša, dr. Anton Trstenjak, pesnik Ciril Zlobec in jezikoslovec Jakopin. Vratuša je poudaril, da je manjšinska problematika problematika celotne Jugoslavije. Dejal je, da bo na podlagi zbranega gradiva delovala posebna komisija, ki so jo ustanovile vse jugoslovanske akademije. Ta komisija bo že letos oktobra pripravila mednarodno znanstveno srečanje.

Knjiga je razdeljena na tri dele, ki obravnavajo statistično stanje, mednarodni status, šolo, gospodarsko stanje, društveno in kulturno življenje ter pomen odprte meje. Sledijo poročila posameznih akademij, v prilogah pa je gradivo, ki dokumentira obisk jugoslovanske delegacije. Med drugim je Trstenjakova študija o Psihologiji narodnostne asimilacije. Filolog Jakopin je razložil jezikovni položaj, psiholog Anton Trstenjak je dejal, da zgolj pasivno spremljanje življenja manjšine ni dovolj in so potrebne vse sile za ohranitev. Poudaril je, da je inteligenca tista, ki narodnost ohranja, vprašal pa se je, ali

je ta inteligenca dovolj močna. Ciril Zlobec je podčrtal, da je vsaka manjšina obsojena na obrambo. Opozoril je tudi na pomen in bogastvo različnosti, tudi ko obravnavamo nujna neso-glasja, ki se pojavljajo tako v manjšini kot v odnosih med to in maico.

Sledila je bogata diskusija, v kateri so mnogi izrekli tudi dokaj kritične pripombe glede delovanja slovenskih institucij pri manjšini.

Na predstavitvi je bila izrečena tudi napoved, da predstavlja študija o slovenski manjšini v Italiji in Avstriji prvo dejanje za široko-potezno sodelovanje med Slovensko akademijo znanosti in umetnosti ter drugimi jugoslovanskimi ustanovami na isti ravni ter znanstvenimi inštitucijami na manjšinskem področju.

—0—

ZGODOVINSKA KNJIGA O KOROŠKIH SLOVENCIH

Že pred leti je v Celovcu izšla knjiga »Zgodovina Slovencev od 1918 do danes«, ki je namenjena šolski uporabi. Celovška Mohorjeva družba se je odločila za izdajo te knjige tudi v nemščini. Prejšnji teden so jo predstavili na Dunaju. Pri tem velja pripomniti, da je avstrijsko ministrstvo za šolstvo izdalo dovoljenje za uporabo knjige na vseh avstrijskih šolah. Knjigo je napisalo 14 zgodovinarjev, med njimi več univerzitetnih profesorjev. Vprašanje pa je, koliko bodo predmetni učitelji na nemških šolah pripravljeni uporabljati ta šolski priručnik.

Izšel je Števerjanski vestnik

Te dni smo dobili v uredništvo zadnjo številko »Števerjanskega vestnika«, glasila Slovenskega katoliškega prosvetnega društva »Sedej« v Števerjanu. Na platnicah je napisano, da gre za drugo letošnjo številko, to je za drugo letošnjo tromesečje. List, ki izhaja v šapirografirani obliki, prinaša na prvih straneh govor, ki ga je imel Andrej Sedej ob stoletnici rojstva števerjanskega župnika Cirila Sedeja. Govornik je Sedejev pranečak in duhovnik. Na svečanosti so odkrili spominsko ploščo, vzdano na steno ob vходу v števerjansko cerkev. Na njej je zapisano: »Ciril Sedej, pastir, učitelj, graditelj cerkve in župnišča, pobudnik duhovnega, kulturnega in gospodarskega napredka, branitelj ljudstva v dobi narodnega zatiranja in med drugo svetovno vojno«.

Ciril Sedej je bil nečak goriškega nadškofa Frančiška Sedeja in je bil dolgoletni župnik v Števerjanu. Umrl je v Gorici pred 20 leti.

»Števerjanski vestnik« nadalje poroča o slovesnosti ob pobratenju med Števerjanom in Krajevno skupnostjo Kojško. Objavlja zapis o prežgodnji smrti Gradimira Gradnika ter opozarja na zakonski predlog Slovenske skupnosti za zaščito Slovencev v Italiji. Sledijo krajši zapisi o bližnjih volitvah, o prireditvi »Primorska poje 88« in o koncertu Mešanega zbora Hrast iz Dobrek. Objavljen je dalje razpis 18. festivala narodno-zabavne glasbe, ki bo v Števerjanu 2. in 3. julija. List objavlja še vest o briškem prazniku, ki se je začel v soboto, 14. t.m., in nekaj drobnih novic iz življenja v števerjanski občini. Na naslovni strani zadnje številke je objavljena pesem Ljubke Šorli z naslovom: »Češnjev cvet«.

NAGRADA EVGENU BAVČARJU

Na mednarodnem festivalu video filmov v Bruslju je strokovna komisija nagradila film, ki sta ga uresničila francoski filmski ustvarjalec Jacques Deschamps in v Parizu živeči Lokavčan Evgen Bavčar. Slednjega ni potrebno posebej predstavljati, saj je s svojim posredovalnim delovanjem v korist uveljavljanja slovenske kulture v Franciji znan tudi našim bralcem. Nagradjeni film »Preslepljeni pogled« je nastal na podlagi Bavčarjevega pripovedovanja, kako se spominja svojega rodnega kraja iz Primorske, preden je v otroštvu oslepel. Film je sestavljen iz utrinkov in drobcev, ki jih je Evgen Bavčar ohranil v svojem spominu in jih podoživlja med pripovedovanjem. Filmska kamera je te spomine, vtise in pripoved izoblikovala v celoto. Odlomek tega filma so si pred nekaj tedni lahko ogledali tudi obiskovalci večera, ki ga je priredil Slovenski klub v Trstu.

IZŠLA JE PESNIŠKA ZBIRKA MATEJA BORA

Pri Cankarjevi založbi v Ljubljani je pred nekaj dnevi izšla pesniška zbirka Mateja Bora, ki ima naslov »Med viharji in tišino«. Pesmi iz bogatega Borovega opusa je izbral Janez Menart. Ob izidu knjige je bila tudi priložnostna slovesnost, med katero so vidni literarni kritiki in slavisti spregovorili o Borovem ustvarjalnem delu in vlogi, ki jo je odigral v slovenski književnosti.

PREJELI SMO:**Dijaki bodo stavkali**

Predstavniki dijakov višjih srednjih šol v Trstu izrekamo svoje nezadovoljstvo nad nedopustnim ravnanjem vlade v pogajanjih s šolniki. Trenutno stanje je predvsem v škodo šolstvu in dijakom samim. Šola je namreč vsepogostejše parkirni prostor brezposelne mladine kot pa resnična odskočna deska v življenje. Šolski sistem je zastarel, neprimeren za izzive nove dobe, odmaknjen od vsakdanjosti in dijaku ne nudi tega, kar bo od njega zahtevala družba.

Centralizirana in pretirano birokratizirana uprava vodi italijanski šolski sistem s pomočjo nerazumljivih in neizvedljivih okrožnic in odlokov.

Dovolj tega! Našega potrpljenja je konec! Do zdaj smo bili in smo še oškodovani zaradi slabega šolskega sistema, vrh vsega pa ob koncu prvega polletja sploh nismo videli rezultatov našega truda, spričeval. Nočemo se spuščati v nikakršno sindikalno opredelitev in se izreči o ulemestnosti akcij, za katere so se odločili profesorji. Poudariti hočemo predvsem nezadovoljstvo, ki ga trenutne razmere povzročajo v nas in naših družinah ter celotni družbi. Tudi mi hočemo izraziti svoje mnenje, mladi predstavljamo namreč prihodnost države in zrcalo njenega razvoja.

Zato sklicujemo v petek, 20. t.m., dijaško stavko s povorko (zbirališče na Trgu Goldoni, ob 8.30). Enotno, brez vsakršnih strankarskih stremeljenj bomo manifestirali, da bi vlada končno ugodila skupni zahtevi šolnikov in dijakov. Zadržujemo boljše šolski sistem!

**Predstavniki dijakov višjih šol
v Trstu**

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

S TRŽAŠKEGA**OTVORITEV VAŠKE HIŠE
V REPNIČU**

Dne 15. t.m. je bila v Repniču slovesnost otvoritve vaške hiše, ki je namenjena kulturnim in rekreacijskim dejavnostim vaščanov. Priložnostne besede je spregovoril zgoiški župan Miloš Budin, nekaj pesmi pa je zapel mešani pevski zbor »Rdeča zvezda« iz Saleža. V prostorih obnovljene stavbe je na ogled razstava starih slik s kraškimi motivi.

—o—

V noči med ponedeljkom in torkom (16. oziroma 17. t.m.) so v Bocnu eksplodirali štirje pekleni stroji. Prva eksplozija je nastala na trgu Mazzini pred sedežem RAI, kjer je zletel v zrak kombi, v katerem je bilo razstrelivo. Za srečo ni bilo žrtev, temveč le velika gmotna škoda. Do zdaj še nihče ni prevzel odgovornosti za atentate, vendar je jasno, da so jih izvedli tisti, ki niso zadovoljni z izvedbo južnotirolskega paketa.

UMRL JE PAVEL BAJC

Na tržaškem pokopališču so v soboto, 14. t.m., pokopali učitelja in gledališkega igralca Pavla Bajca, ki je bil star 41 let. Bil je sodelavec Slovenskega stalnega gledališča v Trstu in član slovenskega Radijskega odra. Ob odprtem grobu mu je v slovo spregovoril prijatelj in dolgoletni sodelavec pri Radijskem odru dr. Drago Štoka, ki se je spomnil velike Bajčeve talentiranosti in igralske občutljivosti ter njegove človeške dobrote, ki se je odražala v odnosu do bližnjega. Žalni verski obred je opravil svetoivanski kaplan Milan Nemač.

**FANTJE IZPOD GRMADE
V KNEŽAKU**

Župnija Marijinega Vnebovzetja v Knežaku praznuje letos 150-letnico svoje ustanovitve. Pred tem so tisti kraji v cerkvenem pogledu spadali pod Trnovo.

Ker ta okrogla obletnica sovpada z letošnjim obhajanjem Marijinega leta, so se v Knežaku odločili za razčlenjeno obliko proslavljanja. Tako so 30. aprila odprli dokumentarno razstavo o zgodovinski preteklosti župnije. Marijin mesec maj pa so proslavili 15. t.m., ko sta po popoldanskem bogoslužju nastopila v cerkvi domači cerkveni zbor in zbor Fantje izpod Grmade iz Devina. Stiki med devinsko-nabrežinsko in ilirskobistriško občino so namreč zaradi po-bratenja že več let kar se da tesni.

Glavna slovesnost s shodom in ob sodelovanju koprškega škofa msgr. Metoda Piriha pa bo v nedeljo, 21. avgusta.

**Beri - širi - podpiraj
»NOVI LIST«****PRAZNOVANJE PRI DOMJU**

1000-letnice pokristjanjenja ruskega naroda so se spomnili v nedeljo, 15. t.m., pri Domju, ob že tradicionalnem praznovanju svetega Leopolda Mandiča. Ob tej priložnosti so blagoslovili novo ikono ruskih svetnikov sv. Vladimira, sv. Olge, sv. Borisa in Gleba. Sledila je vzhodna liturgija v bizantinskem obredu na ruski način. Med slovesnim praznovanjem je imel slavnostni govor dr. Jože Markuža. Na dvorišču ob kapeli je bil kulturni spored, na katerem so nastopili ekumenski zbor iz Trsta in otroci osnovne šole Ricmanje-Domjo.

LEV DETELA

Dunajski valček**20 za izgubljeno preteklost**

Roman desetih srečanj in pričakovanj

Sledilo mu je še pet ali šest možakov v škornjih in narodnih oblekah z lovskimi klobuki ... V rokah so držali palice in krepelca, vpili po nemško in grdo gledali. 'Tukaj se govori nemško!' so kričali kot obsedeni. Njihove besede so rezale zrak na dvoje, kot da bi bile udarci s palico, zamahi s krepelcem, ki strejo vse, na kar udarijo ... Sprva je bila dvorana kot odrevenela. Vsakdo je videl, kar se je bilo zgodilo, po svoje. Palice so visele nekako v zraku, ljudje so v grozi izbuljili oči, potem se je zdelo, kot da je nekdo zakričal in padel. Prevrnila se je miza, tako da se je vino med žvenketom razbitih steklenic in kozarcev razlivalo po tleh. Videl sem, kako je moj oče jezno prebledel, vstal in skušal s svojo avtoriteto pomiriti razgrajače. Rekel je, če sem prav razumel, da moramo biti srečni, ker živimo v državi s tolikimi narodi in jeziki. Razumeti se moramo, kot se razumejo pravi kristjani, kar bo vsem le v korist. V slogi je moč. Ker se niso pomirili, jim je zabrusil v obraz, ali vedo, kaj pomeni izrek naše presvetle cesarske hiše, ki se blesti pod dvoglavim orlom v ponosnem grbu ... Ali vedo, kaj je tisti VIRIBUS UNITIS,* ki ni ne nemška, ne slovenska niti madžarska ali kaka druga skovanka ... Samo v naši nadnarodni slogi, gospoda, je zavpil, je moč in rešitev naše velike državne ladje, ki pluje neznanim viharjem naproti ... Slovenci so ga gledali z odprtimi usti, kot da bi bil prikazen iz onega sveta, Nemci pa so se na glas zasmeli ... Njihov vodja je v enem samem srditem narodnjaškem

skoku dosegel sredino odra in se pojavil v svetlobnem krogu, ki ga je metala karbidovka na deske in ljudi ... Videlo se je nekakšno iskrenje, potem pa je Nemač dvignil roko in rekel, da bomo zdaj vsi peli, kar je v našem času velikih preizkušenj v nemški deželi ob Dravi v obrambo kulture in omike potrebno peti. »Die windischen Hetzer werden jetzt schon sehen!«** je spet zatulil po nemško. Njegovi razgrajaški pomočniki so dvignili palice in nas grozeče pogledali. Možakar na odru se je ošabno izprsil, da je spominjal na neumnega petelina na gnoju. S peto je udaril na tla, to pa so storili tudi vsi ostali pretepači, ki so ga spremljali. Oglasilo se je čudno rjojenje, ki se je slišalo, kot »Bismarck, Sieg Heil! Bismarck, Sieg Heil!«* Takoj nato so z gromkim glasom zapeli narodnoobrambno pesem »Die Wacht am Rhein«,** saj je bilo več kot očitno, da je nemški Ren za to tu, da očuva tudi svet ob Dravi pred slovensko gadjo zalego ... Kar se je sedaj začelo dogajati v dvorani, je pozneje vsakdo opisal drugače, na svoj osebni način. Vsekakor se je vzadaj oglasilo pretresljivo vpitje. Osem ali deset slovenskih fantov je navalilo na nasilneže, ki so na takó prostaški način vdrli na veselico in začeli sramotiti slovenski narod. Ljudi je prešinila posebna užaljena zavest. Najprej je bučala samo skozi možgane in postajala misel. Lastno slovensko kri je zanašalo v sveti jezi po zraku. Karbidovka je svetila s strupeno belo svečavo. Sosed se je v razburjenosti naslanjal na soseda. Gospe in dekleta so onemele v strahu in napetem pričakovanju. Slovenski fantje so zdaj z združenimi močmi navalili na nemške razgrajače. Ti so dvignili svoje palice in začeli kot za stavo mlati po vsem, kar jim je prišlo naproti ali kar so uzrli pod seboj. Neki mladi mož je skočil pokonci in zdrvel proti nemškemu izzi-

** Nemško: Slovenski hujskači bodo zdaj že videli!

* Nemško: Živel Bismarck! Zmagali bomo!

** »Straža ob Renu«.

* Latinsko: Z združenimi močmi.

O združeni ekipi Farco-Meblo

V zadnjem času se dosti govori in piše o žalostnem koncu naše združene ženske odbojkarke ekipe Farco Meblo, ki nas je doslej častno zastopala v državni B ligi. Kot je znano, je letos ta ekipa nazadovala in se je nato kmalu po koncu prvenstva razpustila kot samostojna enota.

Ne da bi komurkoli posebej pripisovali krivdo za nastalo stanje, se nam zdi prav, da skušamo analizirati vodenje ekipe, zlasti v zadnjem letu. Ekipo, katere glavna pobudnika sta bili društvi Sokol — edini slovenski nosilec B lige — in Bor, je sestavljal izbor vseh najboljših slovenskih igralk na Tržaškem. Ekipa je od vsega začetka dosegala zadovoljive uspehe in celo izboljševala svoje končne uvrstitve, čeprav je italijanska odbojka izredno napredovala. Zaslugo za to imajo dekleta sama, ki so resno pristopila k delu, domači trener, ki jim je bil tudi prijatelj in svetovalec, ter ne nazadnje vodstvo, ki jim je skušalo nuditi najboljše pogoje za delo in ohraniti tisto prijateljsko vzdušje, ki je pri ekipi potrebno.

Ze predzadnjo sezono so poleg normalnih meddruštvenih problemov prišla na dan tudi druga vprašanja, v prvi vrsti, kdo bo ekipo vodil, kje bo igrala in končno vključevanje italijanskih igralk v ekipo. Edino društvo, ki je bilo pripravljeno tudi samo prevzeti nase odgovornost vodenja ekipe, je bilo Bor, čeprav je bilo v začetku domeničeno, da se bodo posamezna društva, ki so sestavni del združene ekipe, zamenjavala pri vodenju ekipe. Lansko sezono je ekipa — še vedno pod tehničnim vodstvom prof. Drasiča — odigrala prvenstvene tekme v Nabrežini z zadovoljivim uspehom, ki pa je po mnenju nekaterih bil preskromen. Bor je zato sklenil, da, če bo sam še vodil to združeno ekipo, zahteva, da pride do kakovostnega skoka predvsem pri strokovnjakih. Na pripravljajalnih meddruštvenih sestankih pred

začetkom letošnje sezone je jasno prišla do izraza volja, da si nihče noče prevzeti v celoti odgovornosti ali da nima dovolj kadrov na razpolago za vodenje te reprezentančne ekipe. Vsakdo izmed prisotnih na sejah je vztrajal pri svojem, tako da društva niso prišla do enotnega stališča. Edino Bor je izrazil željo, da bi še naprej vodil naše odbojkarice in ker Sokol ni imel dovolj sil na razpolago za isto, je odstopil našemu tržaškemu društvu celotno vodstvo z edinim pogojem, da so dekleta domača.

Bor si je tako neposredno prevzel nase odgovornost vodstva ekipe in je menil, da se bo z novim trenerjem — dvakratnim jugoslovanskim prvakom — kakovost dvignila. Predprvenstvene izjave so se morda preveč optimistično širile ne le v naši športni javnosti, saj je najbolj razširjen tržaški italijanski tednik Trieste Sport stalno pisal o velikih možnostih te prve tržaške odbojkarke ekipe. Na žalost se je končalo tako, kot vsi vemo! Kje je vzrok tega?

Mnenje nestrokovnjaka, ki pa pobliže že leta spremlja našo žensko odbojko, je to:

Gotovo odličan trener, ki so ga imele igralk na razpolago, ni mogel poznati naših razmer in predvsem značaja igralk. Ne more namreč zahtevati, da se igralka, ki že 10 ali več let igra na enem položaju, čez noč prelevi v igralko z drugimi funkcijami. Poleg tega se morda ni dovolj zavedal, da moramo v zamejskem športu računati samo s tem, kar imamo na razpolago, in ne s tem, kar bi si želeli.

Igralk, kot beremo in smo slišali, so premalo vadile, kar je nesprejemljivo zlasti, če upoštevamo izrečene želje na začetku prvenstva. Tu gre krivda izključno odgovornim voditeljem!

Igralkam je manjkala neposredna povezava s tehničnim vodstvom in z odborom, da bi se čutile ENA SAMA CELOTA. Smatrali so jih kot

podrejene, ki morajo dati svoj doprinos in potem lahko gredo po svoji poti. To je podobno strogo profesionalnemu prijemu, ki lahko velja za vsedrjavni šport, ne more pa veljati za nas, ki smo potrebni doprinosi vsakega in ki ne razpolagamo s profesionalci.

Nesmiselno se nam zdi stalno izgovarjanje nad poškodbami igralk, ki naj bi bilo krivo za slabe uspehe, saj dobro vemo, da poškodbe prizadenejo vse v enaki meri, ali da so sad nepravilnih treningov.

Končno ne vemo, če je bila pravilna izbira, da so dekleta igrala v mestni — sicer lepi — telovadnici, ki nam kot Slovincem ne pomeni nič. Bolje bi bilo, da bi izbrali katerokoli telovadnico, kjer igra ena izmed naših ekip, kjer bi se dekleta počutila kot doma.

To je nekaj misli, ki smo jih želeli povedati, ne da bi s tem skušali omalovaževati delo tistih, ki so za ekipo skrbeli, ampak da bi se na napakah nekaj naučili. Vsekakor vse kaže, da naša društva niso še zrela za res iskreno meddruštveno sodelovanje in za reprezentančne ekipe. Vsako društvo skrbi predvsem za svoje interese in morda se ne zaveda koristi, ki nam jih lahko dajejo skupne ekipe (GLEJ JADRAN!); po drugi strani pa je morda naše osrednje združenje ZSSDI morda preveč v ozadju in se ogiba sprejema včasih tudi važnih odločitev, ki zadevajo celotni slovenski šport.

n. k.

DIZDAREVIĆ PREDSEDNIK, DOLANC PODPREDSIEDNIK

■ nadaljevanje z 2. strani

sednik zveznega komiteja za vprašanja borcev in vojnih invalidov pa Milan Šešlija. Nezasedeni sta še mesti ministrov za promet in za gospodarstvo.

vaču na odru. Zdelo se je, da občinstvo v dvorani sploh ne more dojeti razpleta dogajanja. Kozarci in steklenice so treskale po tleh in se razbijale. Nikogar ni bilo, ki pozneje ne bi mogel zatrditi, da ni videl, kako je Nemec udaril s palico po glavi mestnega peka, ki je bil velik slovenski narodnjak. Curek krvi mu je polzel po čelu, vendar se ni umaknil, temveč se je boril naprej. V kotu se je sesul stol, ko je priletel ob steno. Fantje so dva ali tri Nemce pobili na tla in jih zdaj tiščali v deske. Več miz se je prevrnilo, eni je odletela noga. Začelo se je prerivanje. Razburjeni ljudje so se suvali kar na slepo. Krepak slovenski mož je potegnil nemškega izzivača z odra. "Tu imaš tvoj Ren!" je kričnil in ga sunil pod rebra. Nekdo v ozadju se je na glas zakrohotal. Obrazi navzočih so se verižili v razburjenju. V ozadju so odmevali hripavi klici, odbijali so se od sten, kot da bi bili kozarci, ki jih v jezi mečejo ob tla. Nenadoma je hrušč začel spreminjati svojo pretepaško barvo, umikal se je nekakšni začudenosti, oziroma previdnosti. V dvorano so namreč vdrli orožniki, ki jih je nekdo poklical na pomoč. Dolge sablje so jim bingljale pri nogah ob strani, velika čeladasta pokrivala so se mrko svetila po razdejanem prostoru. Ker se nekateri še vedno niso hoteli pomiriti, se je zaslišal žvižg iz policijske piščalke ... Eden izmed orožnikov je bil moral izdreti sabljo, zakaj posvetilo se je v svetlobi nerazbitih karbidovk, kot da je zažarelo tristo sonc ... Ropot je kmalu zamrl. Ljudje so pospravljali posledice pretepaške neurejenosti in spet sedali k svoji jedi in pijači. Orožniki so terjali red in disciplino. Zahtevali so pojasnila. Prireditelji so jim razlagali vzroke prepira. Tudi moj oče je pristopil in jih pomirjajoče nagovoril. Aretirali so nemške razgrajače, a tudi dva ali tri slovenske fante, ki so napadalce pretepli do krvi ... Lahko si mislite, gospod Lebič, da se veselica po vsem tem ni več mogla sprostiti do tiste mere, ki bi bila za uspeh potrebna ... Dobra volja, ki je najboljša, se ni hotela vrniti ... Moj oče je popil svoj kozarček jeruzalemčana, nakar sva med vlnudnimi pokloni odšla skozi špalir dam in gospodov domov ... Naj

vam povem, gospod, kako so nas ti in podobni dogodki, do katerih je vedno znova prihajalo, prizadevali ... Popolnoma so zastrupili ozračje v mestecu ob Dravi ... Na nebu narodnega sovražstva so se začeli kopičiti črni oblaki ... Pripravljale so se najhujše nevihte, kar jih je doslej doživelo ubogo, tolikokrat zaradi nevrednih in napačnih prerokov zaslepljeno človeštvo ... Upajmo, da svet ne bo nikoli več padel tako globoko na nečloveško dno, kot v tem stoletju, v katerem so temne sile toliko dobrih in nedolžnih ljudi vedno znova pahnile v smrt ali nesrečo ...»

Nenadoma je Sternberg spremenil govorico. Oči so se mu žalostno zalesketale, ko me je pogledal. Obrvi so se mu namršile, kot da ga preganja nekaj težkega in mučnega.

»Taka so pota našega življenja, žal pa preteklosti ne moremo več predrugačiti v dobrobit. Ko bi bodočnost bila zato boljša!« sem mu negotovo pritrdil. Vendar se mi je takoj zazdelo, da nisem povedal kaj posebno globokoumnega ali novega.

Iz velikega japonskega modrega vrča z lepimi pokrajinskimi slikarijami nam je Ana Marija natočila ruski čaj. Njen oče je bil do zdaj tako zatopljen v spominsko pripovedovanje, da midva sploh nisva prišla do besede. Zdaj pa se nama je nekoliko otožno nasmehnila in rekla: »Pijta! Kljub vsem neurjem zgodovine. Ni vedno najbolj praktično, če jih ponovno obujamo v življenje. Poskusita naš čaj. Morda je tudi to pijača, ki pomaga!«

Pogledal sem jo na ljubezniv način in poskusil srečo z janeževimi upognjenci, ki jih je pristavila k čaju. Vendar ni nič pomagalo! Na pragu Sternbergovega salona je spet stala moja mladost v mestecu ob Dravi. Na grad je lila srebrna mesečina. Listje v parku je šumelo v rahlem vetru. Med cipresami in okrasnimi kipci je kot podoba iz sanj stopala Ana Marija.

Spet sem se zalotil pred nekdanjim starim gradom. Pred vrati z rešetkami in verigo, pred nedostopnim zidom, ki je obkrožal njegovo prostrano dvorišče, park in grajski gozd, in se razprostiral tja proti vzhodu v večne daljave Panonije!

(Dalje)